

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס הלכה ומודרנה - הלכה ורפואה

ד"ר חיים בורגנסקי | תלמוד

Halacha and Modernity – Halacha and Medicine | 09-1821-01

סוג הקורס:	סמינריון
היקף נ"ז:	4
שנת לימודים:	תשפ"ו
סמסטר:	שנתי
יום ושעה:	ה, 14:00
שעת קבלה:	
מייל מרצה:	rav.hoshaya@gmail.com
קישור לאתר למדה:	https://lemida.biu.ac.il

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

הקורס עוסק בעיקר בניתוח יחסה של ההלכה לנושאים רפואיים נפוצים בעולם המודרני, כשדגש מיוחד ינתן בסמסטר הראשון על נושאים הקשורים לפוריות: הזרעות מלאכותיות, הפריה חוץ-גופית, פונדקאות ושיבוט. בסמסטר השני יושם דגש על נושאים הקשורים להשתלות איברים, לקביעת רגע המוות, ולטיפול בנוטים למות. הקורס מציג מגוון דעות הקיימות בהלכה ביחס לנושאים אלה בפרט, וביחס למפגש בין ההלכה לרפואה המודרנית בכלל.

במהלך השיעורים יוצגו בפני הסטודנטים דילמות אתיות בנושאים הנלמדים, וינותחו גישות שונות לפתרונן.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו מגוון דעות הלכתיות ואתיות בסוגיות השונות שיידונו בכיתה.
2. הלומדים יבינו את הקונפליקט בין עולם ההלכה לבין המדע המודרני.

מיומנויות

1. הלומדים יזהו מאפייני פסיקה ייחודיים בטקסטים הלכתיים
2. הלומדים יכתבו עבודה סמינריונית על סוגיה הלכתית - רפואית

ערכים (במידה ורלוונטי)

1. הלומדים יעצבו עמדות ערכיות כלפי הסוגיות האתיות הנידונות בשיעור

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	מבוא לקורס – מעט על התפתחות ההלכה ועל חקר ההלכה בת זמננו.	כל ההרצאות כוללות עיון משותף בתשובות הלכתיות, ודין פעיל בתשובות	כל ההרצאות מלוות דפי מקורות שיועלו לאתר הקורס. הדפים כוללים מקורות תורניים רלוונטיים, מחז"ל ועד פוסקי זמננו	
2-3	המתח בין ההלכה והמדע – מודלים של פתרון.			
4	קבלה, נטורליזם וא-נטורליזם.		אלימלך וסטרייך, "רפואה ומדעי הטבע בפסיקת בתי הדין הרבניים", משפטים, כרך כו (תשנ"ו), עמ' 425 – 492. https://lawjournal.huji.ac.il/article/12/1496 (מיקוד ינתן בכיתה)	
5	הזרעה מלאכותית – בין גרעין ההלכה לבין סוגיות נלוות.		אברהם שטיינברג, אנציקלופדיה הלכתית רפואית, ירושלים, תשמ"ח, ערך "הזרעה מלאכותית", כרך א, עמ' 148-161	בוחן
6-7	הזרעה מזרע של גוי – בין גרעין ההלכה לסוגיות נלוות	צפיה משותפת בסרטון – זוגות עם בעיות פוריות.	זהר, נעם, "עד כמה "קנויה" אשה לבעלה? על הדיון ההלכתי בהזרעה מלאכותית", שדמות קי (תשמ"ט), עמ' 91-99	

			הפריה חוץ גופית	8
	חוק הפונדקאות: https://www.nevo.co.il/law_html/law00/71740.htm	סרטון	פונדקאות	9-10
	שטיינברג אברהם, אנציקלופדיה הלכתית רפואית, ירושלים, תשמ"ח, ערך "הפלה", כרך ב, עמ' 47- 115.		הפלות מלאכותיות – מחז"ל ועד ימינו.	11- 12- 13
			תרומת איברים מחי, בין הגדרות ישנות לחדשות.	14- 15
	שטיינברג אברהם, אנציקלופדיה הלכתית רפואית, ירושלים, תשמ"ח, ערך "השתלת איברים", כרך ב, עמ' 191 – 243.		תרומת איברים ממת. שאלות היסוד	16
			תרומת איברים ממת- קבלה, נטורליזם והלכה.	17
בוחן			קביעת רגע המוות – המקורות הבסיסיים	18
			השתלות לב – העמדות האוסרות	19
	הלפרין, מרדכי (עורך), ספר אסיא, כרך שביעי, ירושלים, תשנ"ד, עמ' 137-148.		השתלות לב – הפולמוס על עמדתו של הרב פיינשטיין	20
	הרב ישראלי שאול, "הנוסח המלא של החלטת הרבנות הראשית בנושא ההשתלות", https://www.daat.ac.il/he-il/refua/author/yud/yisraeli/yisraeli-hashtala.htm		עמדת הרבנות הראשית ו"חוק שנלר"	21

22	שימוש בזרעו של מת להפרייה	הרב דניאל כ"ץ, "הזרעה מלאכותית לאחר מיתה", אור המשפט: מאמרים ופסקים בענייני רפואה, ירושלים, תשע"ח, עמ' 261 – 272.	
23-24	התאבדות בשל יסורים ו"חוק מוות במרשם רופא".	סרטון: דילמות אתיות בטיפול בנוטה למות	
25-26-27	טיפול בנוטה למות, מגרגר המלח להנשמה המלאכותית	חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו, 2005, https://www.nevo.co.il/law/html/law00/73974.htm	בוחן בכיתה
28	סיכום		

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
רפרט	10%
עבודה סמינריונית	90% מהציון הסופי

דרישות הקורס

1. נוכחות בהרצאות על פי המחויב באוניברסיטה.
2. השתתפות פעילה בפעילויות למידה בכיתה
3. כתיבת עבודה סמינריונית.

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני) קריאת חובה: מפורטת בתיאור ההרצאות למעלה. ובנוסף:

1. רונית עיר-שי (נעמת), פריון, מגדר והלכה: היבטים מגדריים בפסיקת ההלכה בת ימינו בשאלות של פריון (אמצעי מניעה, הפלות, הזרעה והפריה מלאכותית ופונדקאות), רמת גן, תשס"ו, עמ' 319 – 330.
1. חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו, 2005,
https://www.nevo.co.il/law_html/law00/73974.htm
2. חוק השתלת איברים התשס"ח, 2008,
https://www.gov.il/BlobFolder/legalinfo/hashtala01/he/files_legislation_hashtala_Hashtala_01.pdf

קריאת רשות:

1. הרב שלמה גורן, תורת הרפואה, ירושלים, תשס"א, עמ' 49-84; 173-191
2. יונתן רזיאל (עורך), שבוט גנטי – מבט תורני, מעלה אדומים, תשס"ד
3. אברהם שטיינברג, אנציקלופדיה הלכתית רפואית, א-ז, ירושלים, תשמ"ח
4. הלפרין מרדכי (עורך), ספר אסיא ז', ירושלים, תשנ"ד, עמ' 12 – 49, 123 – 230.